

На основу члана 68. став 3. Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима ("Службени гласник РС", бр. 85/2005), гувернер Народне банке Србије доноси

О Д Л У К У
О ПРАВИЛИМА КОНТРОЛЕ РИЗИКА У ПОСЛОВАЊУ ДРУШТВА ЗА
УПРАВЉАЊЕ ДОБРОВОЉНИМ ПЕНЗИЈСКИМ ФОНДОМ И
ДОБРОВОЉНОГ ПЕНЗИЈСКОГ ФОНДА

1. Овом одлуком утврђују се правила идентификовања, мерења и контроле ризика који се јављају у пословању друштва за управљање добровољним пензијским фондом (у даљем тексту: друштво за управљање фондом) и добровољног пензијског фонда (у даљем тексту: фонд), као и управљања тим ризицима.

Ризици у пословању друштва за управљање фондом, односно фонда, у смислу ове одлуке, представљају вероватноћу настанка негативних ефеката на пословни и финансијски положај тог друштва, односно фонда.

2. Друштво за управљање фондом дужно је да својим унутрашњим актима утврди такав систем управљања свим ризицима који се јављају у његовом пословању који ће омогућити њихово ефективно идентификовање, мерење и контролу, као и управљање тим ризицима (у даљем тексту: контрола ризика), а нарочито: тржишног ризика, оперативног ризика, ризика ликвидности и ризика усклађености пословања с прописима.

Систем управљања ризицима из става 1. ове тачке (у даљем тексту: систем управљања ризицима) подразумева: установљавање једне или више организационих јединица у друштву за управљање фондом у чијем ће делокругу бити контрола ризика; утврђивање процедура за контролу ризика; уређење система интерне контроле.

Систем управљања ризицима мора бити у складу с правилима струке, добрим пословним обичајима и пословном етиком.

3. Тржишни ризик, у смислу ове одлуке, представља вероватноћу настанка негативних ефеката на вредност имовине фонда због промена на тржишту и нарочито обухвата следеће ризике: ризик промене каматних стопа, ризик промене цена хартија од вредности, ризик промене цена непокретности и валутни ризик.

Процедуре којима друштво за управљање фондом контролише тржишни ризик обухватају квалитативни и квантитативни начин контроле тог ризика.

Квалитативни начин контроле тржишног ризика посебно обухвата процедуре којима се утврђују начин контроле системских ризика којима је изложена имовина фонда, начин контроле ризика појединих инвестиција, начин провере параметара контроле ризика, као и процедуре којима се формира база података значајних за контролу тржишног ризика.

Квантитативни начин контроле тржишног ризика нарочито обухвата дневно израчунавање вредности под ризиком (VaR – value at risk), под којом се подразумева највеће умањење вредности имовине фонда у интервалу поверења од 99%. Вредност под ризиком изражава се и као процент вредности нето имовине фонда. Подаци на основу којих се обрачунава вредност под ризиком морају обухватати период од најмање једне године.

4. Оперативни ризик, у смислу ове одлуке, представља вероватноћу настанка негативних ефеката на пословни и финансијски положај друштва за управљање фондом, односно фонда, и то због пропуста у раду запослених, неодговарајућих унутрашњих процедура и процеса, неадекватног управљања информационим системом и другим системима, као и због непредвидивих екстерних догађаја.

Процедуре којима друштво за управљање фондом контролише оперативни ризик обухватају квалитативни и квантитативни начин контроле тог ризика.

Квалитативни начин контроле оперативног ризика посебно обухвата процедуре којима се: ближе одређује предмет контроле овог ризика; утврђује стратегија чувања података потребних за несметано пословање друштва за управљање фондом; успоставља адекватан информациони систем; одређује начин процене величине овог ризика; одређују токови пословања који су посебно угрожени овим ризиком; утврђује начин контроле ризика по појединим токовима пословања; формира база података значајних за контролу овог ризика; утврђује начин провере параметара контроле овог ризика.

Квантитативни начин контроле оперативног ризика обухвата формирање резервисања за овај ризик на терет расхода друштва за управљање фондом, која се одређују на основу процене величине тог ризика, али која не могу износити мање од 0,1% ни више од 1% вредности нето имовине фонда којим то друштво управља.

Под информационам системом из става 1. ове тачке подразумева се утврђени ток информација који омогућава прибављање свеобухватних, тачних и благовремених података, који одговарају потребама различитих аспеката пословања и који морају бити доступни органима друштва за управљање фондом и запосленима у том друштву, у складу с њиховим делокругом, односно овлашћењима. Право уношења и право измене ових података мора бити јасно утврђено за одређена лица и овлашћења тих лица морају бити утврђена у складу с пословима које обављају, односно функцијом коју врше.

5. Ризик ликвидности, у смислу ове одлуке, представља вероватноћу настанка негативних ефеката на способност друштва за управљање фондом да испуњава своје доспеле обавезе. Процедуре за контролу овог ризика посебно уређују обавезу друштва за управљање фондом да стално располаже довољним износом ликвидних средстава, ради обезбеђења од тог ризика у његовом пословању.

6. Ризик усклађености пословања с прописима, у смислу ове одлуке, представља вероватноћу настанка негативних ефеката на положај друштва за управљање фондом због непридржавања прописа, а нарочито прописа којима је уређена висина капитала тог друштва, односно спречавање прања новца.

Процедуре за контролу овог ризика обавезно обухватају процену тог ризика због неиспуњавања захтева о висини капитала друштва за управљање фондом, која се нарочито врши проценом билансне активе, потенцијалних губитака и расположивости додатног капитала тог друштва, а обухватају и препознавање и спречавање прања новца.

Процедуре за препознавање и спречавање прања новца посебно подразумевају утврђивање правила поступања запослених код препознавања и спречавања прања новца у пословању друштва за управљање фондом, односно фонда, у складу с пословима које ти запослени обављају и функцијом коју врше, као и уређење поступка пријављивања надлежном органу трансакција код којих постоје разлози за сумњу да је у питању прање новца, односно пријављивања лица која врше те трансакције, у складу с прописима којима се уређује спречавање прања новца.

7. Друштво за управљање фондом дужно је да уреди процедуре за обезбеђивање заинтересованим лицима приступа информацијама којима се остварује увид у пословање овог друштва, односно фонда – на начин који не штети пословним интересима тог друштва.

Друштво за управљање фондом дужно је да, при закључењу уговора о чланству у фонду, заинтересованим лицима обезбеди све информације значајне за доношење одлуке о том чланству.

8. Друштво за управљање фондом дужно је да уреди систем интерне контроле који садржи процедуре, поступке и радње којима се обезбеђује континуирана контрола ризика у пословању тог друштва, односно фонда, у складу с природом, сложености и ризичношћу тог пословања.

Друштво за управљање фондом дужно је да стално проверава систем интерне контроле и да га прилагођава, односно мења према планираним, односно измењеним условима пословања.

Системом интерне контроле посебно се утврђује одговорност надлежних органа друштва за управљање фондом, управе овог друштва и лица с посебним овлашћењима и одговорностима у том друштву.

Одговорност надлежних органа у друштву за управљање фондом односи се на:

- 1) успостављање и развој адекватног и ефикасног система интерне контроле који је у њиховом делокругу, као и на контролу спровођења тог система;
- 2) припрему правила пословања и периодичну проверу спровођења тих правила;
- 3) праћење, анализу и утврђивање граница ризика које то друштво преузима, као и начин управљања тим ризицима;
- 4) контролу рада лица с посебним овлашћењима и одговорностима;
- 5) контролу ефикасности коришћења ангажованих ресурса;
- 6) надзор над ризицима који се јављају у свакодневном обављању послова;
- 7) то да су сви запослени потпуно и ефективно укључени у спровођење процедура интерне контроле;
- 8) успостављање високих етичких и професионалних стандарда у обављање свих послова;
- 9) предлагање, израду и измене, односно допуне важећих процедура.

Одговорност управе друштва за управљање фондом односи се на:

- 1) спровођење утврђених аката пословне политике тог друштва;
- 2) развој система управљања ризицима;

3) предлагање, успостављање и развој адекватне организационе структуре тог друштва, која омогућава потпуно и ефективно укључивање свих запослених у спровођење и развој система интерне контроле;

4) старање о ефикасном извршавању послова и задатака запослених;

5) утврђивање процедура и праћење њихове адекватности и ефикасности у отклањању уочених недостатака;

6) спровођење измена у пословним књигама у складу с препорукама ревизора које је прихватио надлежни орган.

Одговорност из става 4, одредбе од 6 до 9 ове тачке, које се односе на одговорност надлежних органа у друштву за управљање фондом односе се и на лица с посебним овлашћењима и одговорностима у том друштву.

Систем интерне контроле мора обезбедити свеобухватно проверавање и унапређивање сигурности и ефикасности пословања – и то посебно проценом остварених пословних резултата, проценом адекватности постављених циљева и њихове испуњености, изградом и применом тестова којима се проверава могућност друштва за управљање фондом да ризике контролише у складу са обимом и врстом послова које то друштво обавља, као и утврђивањем опортунитетних трошкова насталих због неодговарајућих процедура и метода за смањење тих тошкова.

Систем интерне контроле мора обезбедити континуирано праћење адекватности уређења тог система и ефикасност његовог спровођења, и то посебно успостављањем система благовременог обавештавања руководиоца надлежних организационих јединица, односно органа управе и надзора о недостацима у том систему.

9. Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику РС", а примењиваће се од 1. априла 2006. године.

О. бр. 42
29. марта 2006. године
Београд

Г у в е р н е р
Народне банке Србије
Радован Јелашић, с.р.